

Tomasz Pudłocki, *Żelak Dominik (1865–1919)* [w:] Tekstowa kartoteka osobowa przemyslan, pod red. Anny Siciak – na stronie Przemyskiej Biblioteki Publicznej; zob. także Tomasz Pudłocki, *Żelak Dominik (1865–1919)* [w:] *Słownik biograficzny twórców oświaty i kultury XIX i XX wieku Polski południowo-wschodniej*, pod red. Andrzeja Meissnera, Kazimierza Szmyda, Rzeszów 2011 s. 489

ŻELAK Dominik (1865–1919), nauczyciel gimnazjalny, germanista, badacz Polenlieder, działacz społeczny.

Ur. 28 lipca we Lwowie. W latach 1879–1886 uczęszczał do II Gimnazjum we Lwowie, po czym studiował filologię germańską i klasyczną na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Lwowskiego (1887–1891) i Uniwersytetu w Grazu (1891/1892). Mianowany 6 września 1892 r. zastępcą nauczyciela w II Gimnazjum we Lwowie, następnie został przeniesiony 28 lipca 1893 r. do Gimnazjum w Jarosławiu, 8 stycznia 1894 r. do Gimnazjum w Stanisławowie, 26 lipca 1895 r. do Gimnazjum w Złoczowie, 8 września 1896 r. do Szkoły Realnej w Stanisławowie, 4 sierpnia 1899 r. do Szkoły Realnej w Tarnopolu, 28 sierpnia 1901 r. do I Gimnazjum w Tarnopolu. Chociaż już 6 grudnia 1898 r. zdał przed Lwowską Komisją Egzaminacyjną egzamin nauczycielski z języka niemieckiego jako przedmiotu głównego i filologii klasycznej jako przedmiotu pobocznego, jednak dopiero 9 czerwca 1902 r. został mianowany rzeczywistym nauczycielem w I Gimnazjum w Przemyślu. Próbował uzyskać doktorat z filologii germańskiej w Uniwersytecie Lwowskim – bez powodzenia. W *Sprawozdaniu Dyrekcji Szkoły Realnej w Tarnopolu za r. 1900/01*

ogłosił pracę pt. *Tieck und Shakespeare ein Beitrag zur Geschichte der Shakespeareomanie in Deutschland (Fortsetzung und Schluss)* (s. 3–32). W *Sprawozdaniu Dyrekcji I Gimnazjum w Tarnopolu* z 1902 r. umieścił pracę pt. *Mikołaja (Niemscha von Strehlenau) Lenaua Poezje o Polsce (Polenlieder) w oryginale i w przekładzie na język polski M. Bartusówny i L. Kohna w setną rocznicę narodzenia poety wydał i wstępem opatrzył...* (s. 3–35). Był członkiem Koła TNSW w Przemyślu od r. 1904, TPN od 1909 r., a także Drużyny Bartoszewej w Medyce (pow. przemyski). Aktywny działacz przemyskiego Koła TSL im. H. Sienkiewicza, z ramienia którego przez szereg lat wygłaszał w Przemyślu i okolicy okolicznościowe referaty (np. 14 lutego 1909 r. w Przemyślu o powstaniu styczniowym, 12 lutego 1912 w Przedmieściu Buszkowickim o ruchach polityczno-społecznych w Europie w XIX w., 3 maja 1912 r. i 4 maja 1913 r. w Medyce o znaczeniu konstytucji 3. Maja, 24 lutego 1913 r. w Szechniach o ludności polskiej w trzech zaborach i o celach obecnej polityki polskiej, 28 czerwca 1914 r. w Reczpolu o konstytucji i społeczno-politycznym położeniu społeczeństwa polskiego). Dodatkowo parał się działalnością publicystyczną zasilając prasę przemyską artykułami treści popularnonaukowymi, głównie z okazji obchodzonych rocznic (m.in. *W 44. rocznicę styczniowego powstania* „Echo Przemyskie” R. 22: 1907 nr 7 s. 1, *Przemysł wobec rocznicy grunwaldzkiej* „Gazeta Przemyska” R. 4: 1910 nr 71 z 4 XI s. 2–3, *Sprawa Żulińska*, tamże, nr 74 z 25 XI s. 2 i nr 76 z 9 XII s. 2, *Rocznica szopenowska*, tamże, nr 75 z 2 XII s. 1–2, *Czcigodnemu prezesowi b. komitetu „Obchodów grunwaldzkich w Przemyślu” dr. L. Tarnawskiemu*

w odpowiedzi na jego „obrazę i zarzuty” słów parę, tamże, s. 3–4, *W 49 rocznicę Styczniowego Powstania*, tamże R. 5: 1911 nr 3 z 20 I s. 3, *Kilka słów w kwestii żydowskiej z okazji mającego postać w naszym mieście towarzystwa oświatowego dla Żydów (Koła TSL) im. Goldmana*, tamże, nr 15 z 14 IV s. 2, *Śp. Włodzimierz Pasławski*, tamże, nr 19 z 12 V s. 2–3). W 1907 r. startował w wyborach do Rady Państwa – bezskutecznie. Zmarł 11 listopada w Przemyślu i został pochowany na cmentarzu głównym przy ul. J. Słowackiego.

Bibliografia: AP w Przemyślu, I Państwowe Liceum i Gimnazjum im. J. Słowackiego w Przemyślu, sygn. 192; H. Kopia, *Spis nauczycieli szkół średnich w Galicji oraz polskiego gimnazjum w Cieszynie*, Lwów 1909, s. 49; „Nowy Głos Przemyski” 1919 nr 35; „Echo Przemyskie” R. 27: 1912 nr 26, R. 28: 1913 nr 18, 41, R. 29 1914 nr 54.